

Hulpjes bij het determineren-IV

Zweefvliegproblemen?

Voor het Zweefvliegenproject is het van belang dat determinaties zo betrouwbaar mogelijk gebeuren, en dat bovendien iedereen de soorten op dezelfde manier determineert. Vandaar dat de zweefvliegencommissie in deze rubriek iedere keer aandacht wil geven aan groepen zweefvliegen die niet altijd even makkelijk te determineren zijn. Na *Leucozona*, *Eristalis*, *Eupeodes* en de *Cheilosia*'s rond *C. bergenstammi* volgen nu in deel IV de vrouwtjes van twee *Platycheirus* soorten. Tip: stop een kopie in je tabel en determineer zoveel mogelijk beesten in het veld! Misschien vind je aanvullende veldkenmerken.

Voor onopgeloste problemen kunnen je je wenden tot de 'helpdesk' Wouter van Steenis of Theo Zeegers: w.vansteen@natuurmonumenten.nl
Theo.Zeegers@fietsersbond.nl

Vrouwtjes *Platycheirus clypeatus* en *P. scambus*.

Wouter van Steenis

INLEIDING

Herkenning van de soorten van het genus *Platycheirus* in het veld is niet altijd eenvoudig. Er zijn veel soorten die op elkaar lijken. Vooral de *clypeatus*-groep en de koppels *albimanus* / *sticticus*, *scambus* / *immarginatus* en *fulviventris* / *perpallidus* zijn vermaard moeilijk. Soms alleen de mannetjes, soms alleen de vrouwtjes, soms allebei. Afgelopen zomer bleek mij dat ook het onderscheid tussen vrouwtjes *P. clypeatus* en *P. scambus* niet altijd eenvoudig is. Volgens de boeken is het vrij eenvoudig: het zesde tergiet (= rugdeel van het segment) is bij *P. clypeatus* geheel zwart, terwijl *P. scambus* hier duidelijke gele zijvlekken heeft. Helaas kom je ook vrouwtjes tegen met kleine gele vlekjes op het zesde segment. En hoe bepaal je dan welke soort het is? Ik wist hiervoor geen eenvoudige kenmerken. Navraag bij anderen leerde dat dit ook voor anderen gold. Reden om de literatuur en de beesten goed te bestuderen.

OM WELKE PLATYCHEIRUSSEN GAAT HET HIER?

De vrouwtjes van *P. scambus* en *P. clypeatus* samen zijn aan de hand van de volgende kenmerken van de meeste andere *Platycheirus* soorten te onderscheiden:

- ogen gescheiden
- derde sprietlid geheel zwart
- oranjegele, soms oranjerode vlekken aanwezig op segmenten 2-5 (soms ook op segment 6)
- vlekken op segmenten 3-4 beginnen direct aan de voorrand van de segmenten
- zijkant van het borststuk ten minste grotendeels duidelijk bestoven
- gezicht niet naar voren uitstekend, middenknobbel klein en rond
- dij 3 en scheen 3 met zwarte ring (soms net niet helemaal ringvormig)

Aan deze kenmerken voldoen ook nog de zeldzame soorten *P. europaeus* en *P. immarginatus*. Kenmerken voor deze soorten zijn voldoende voorhanden, voor *P. immarginatus* in de diverse tabellen en voor *P. europaeus* in Van der Linden (1991).

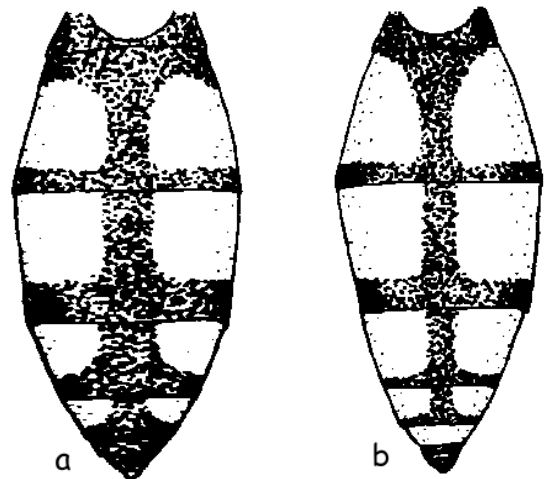

Fig. 1. Achterlijf van vrouwtje *Platycheirus*. a: *P. clypeatus* (meestal zijn de vlekken op tergiet 2 wat kleiner), b: *P. scambus*. Tekeningen J. v.d. Linden.

DE LITERATUUR

Ik heb zeven tabellen bekeken voor kenmerken. Hierin wordt een scala aan kenmerken genoemd, die meestal bij meerdere tabellen terugkomen. Bij alle kenmerken is aangegeven in welke tabellen deze kenmerken gebruikt zijn. Merendeels zijn de soorten niet de laatste twee die tegenover elkaar worden uitgesleuteld. Daarom heb ik soms ook kenmerken op andere plaatsen in de sleutels meegenomen.

Kleuring segment 6

Van der Goot (1981): in de regel zwart bij *P. clypeatus*, in de regel over een min of meer aanzienlijke afstand geel bij *P. scambus* (fig. 1).

Torp (1994): segment 6 meestal zwart bij *P. clypeatus* en vaak min of meer geel bij *P. scambus*.

Sack in Lindner (1932), Stubbs & Falk (1996): *P. clypeatus* tergiet 6 zwart en *P. scambus* tergiet 6 geel.

Barendregt 1991: *P. clypeatus* tergiet 6 zwart en *P. scambus* (grotendeels) geel.